

**Napomene uz finansijske izvještaje
OAIF „BORS INVEST FOND“
na 31.12.2021.**

Banja Luka, februar 2022. godine

1. OSNIVANJE I DJELATNOST FONDA

Otvoreni akcijski investicioni fond sa javnom ponudom „BORS INVEST FOND“ nastao je potpunim preoblikovanjem Zatvorenog akcijskog investicionog fonda u preoblikovanju „BORS INVEST FOND“ a.d. Banja Luka koji je pravni sledbenik PIF „BORS INVEST FOND“ a.d. Banja Luka.

Otvoreni Fond nema status pravnog subjekta te isti nije registrovan u sudu.

Upisan je samo u Registar fondova kod Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske broj JP-A-16.

Rješenje KHOV RS br 01-UP-51-477-4/18 od 12.10.2018. godine.

Centralni registar hartija od vrijednosti je dana 08.11.2018 izvršio registraciju udjela čime su postojeći akcionari Zatvorenog akcijskog investicionog fonda „BORS INVEST FOND“ a.d. Banja Luka postali udioničari u Otvorenom akcijskom investicionom fondu „BORS INVEST FOND“.

Fondom upravlja Društvo za upravljanje investicionim fondovima „MANAGEMENT SOLUTIONS“ d.o.o. Banja Luka sa sjedištem u Banjoj Luci, ulica Vidovdanska 33.

Poslove depozitara u ime i za račun Fonda, obavlja Centralni registar hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA

Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja Fonda su:

1. Profesionalna regulativa i
2. Zakonska regulativa

Profesionalna regulativa

Profesionalna regulativa obuhvata Međunarodne računovodstvene standarde (MRS) i Međunarodne standardie finansijskog izvještavanja (MSFI).

Zakonska regulativa

Zakonska regulativa obuhvata:

- Zakon o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ,
- Zakon o tržištu hartija od vrijednosti i podzakonska regulativa donesena od strane Komisije za hartije od vrijednosti,
- Zakon o investicionim fondovima Republike Srpske,
- Zakon o privrednim društvima,
- Pravilnik o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionog fonda i obračunu neto vrijednosti imovine fonda po udjelu ili po akciji investicionog fonda,
- Pravilnik o kontnom okviru, sadržini računa u kontnom okviru i sadržini i formi finansijskih izvještaja za investicione fondove,
- Pravilnik o sadržaju, rokovima i obliku izvještaja investicionih fondova, društava za upravljanje i banke depozitara,
- Pravilnik o depozitarima otvorenih investicionih fondova.

Usaglašenost sa MRS i MSFI

Finansijski izvještaji djelimično su usaglašeni sa MRS i MSFI. Imovina Fona je vrednovana u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionog fonda i obračunu neto vrijednosti imovine po udjelu ili akciji investicionog fonda kojeg je donio regulatorni organa Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od dividendi od domaćih i stranih emitenata, prihodi od kamata, prihodi od amortizacije premije (diskonta) HOV sa rokom dospijeca i drugi. Prihodi od dividendi se se evidentiraju po donošenju odluke i utvrđivanju vlasničkog prava na isplatu, a ako je naplata povezana sa visokim rizikom, tada se prihodi priznaju u trenutku naplate.

Prihodi od kamata i amortizacije premije (diskonta) po osnovu HOV sa fiksnim rokom dospijeca predstavljaju prihode koje fond ostvaruje po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i po osnovu depozita i amortizovani dio razlike nominalne i tržišne cijene hartija od vrijednosti.

Ostali poslovni prihodi podrazumijevaju ostale poslovne prihode koji nisu sadržani u napred navedenim prihodima. Ostali prihodi se knjiže po načelu uzročnosti.

Poslovni rashodi

Poslovni rashodi se evidentiraju na dan njihovog nastanka. Poslovne rashode Fonda čine naknada po osnovu provizije za upravljanje Fondom, troškovi kupovine i prodaje ulaganja, troškovi eksterne revizije, naknada banci depozitaru, realizovani gubici od ulaganja i ostali dozvoljeni rashodi fonda.

Naknada društvu za upravljanje

Članom 94. Zakona o investicionim fondovima je definisano da se naknada za upravljanje obračunava na neto vrijednost imovine fonda na dnevnoj osnovi.

Realizovani dobici i gubici od ulaganja

Prihode i rashode Fonda čine i realizovani dobici odnosno gubici od transakcija sa ulaganjima. Njihovo evidentiranje u poslovnim knjigama se vrši na dan transakcije.

Realizovani dobici i gubici po osnovu prodaje ulaganja obračunavaju se kao razlika ostvarene prodajne vrijednosti i nabavne vrijednosti.

Ulaganje i vrednovanje portfelja ulaganja

Utvrđivanje vrijednosti finasijskih sredstava fonda vrši se u skladu sa:

- Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS),
- Međunarodnim standardima finasijskog izvještavanja (MSFI).

- Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionog fonda i obračunu neto vrijednosti imovine po udjelu ili po akciji investicionog fonda te u skladu sa Zakonom o investicionim Fondovima.

Početno priznavanje finansijskih sredstava vrši se po kupovnoj cijeni, na dan trgovanja, gdje se kod sredstava klasifikovanih kroz bilans stanja u cijenu pojedinačne transakcije uključuju transakcioni troškovi koji su direktno povezani sa sticanjem finansijskog sredstava, a kod finansijske imovine klasifikovane kroz bilans uspjeha direktno priznaju u trošku sticanja.

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava vrši se po fer vrijednosti na dan bilansiranja koje uključuje povećanje odnosno smanjenje vrijednosti sredstava preko ispravke njihove vrijednosti i povećanje odnosno smanjenje vrijednosti kapitala preko revalorizacionih rezervi iskazanih u bilansu stanja, odnosno nerealizovanih dobitaka ili gubitaka iskazanih u bilansu uspjeha zavisno od taoga kako je finansijsko sredstvo klasifikovano.

Na osnovu važećeg Pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionih fondova, imovina fonda vrednuje se na sledeći način:

Za vlasničke hartije od vrijednosti (akcije), kojima se trguje na tržištu Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, fer vrijednost na dan utvrđivanja vrijednosti imovine se računa primjenom prosječne ponderisane cijene za ostvarene transakcije na berzi u poslednjih 10 dana kad je bilo trgovanja određenom vlasničkom hartijom u poslednjoj godini.

U slučaju da nije bilo najmanje 10 dana trgovanja u godini fer vrijednost se utvrđuje u iznosu koji je manji od procjenjene vrijednosti ili poslednje ponderisane tržišne cijene kada je bilo trgovanje.

Vlasničke hartije od vrijednosti (akcije) kojima se trguje u inostranstvu na uređenim tržištima u državi članici EU, OECD I CEFTA fer vrijednost se izračunava na osnovu poslednje cijene ostvarene tog dana na matičnoj berzi emitenta ili berzi koja je definisana kao primarni izvor cijene odnosne hartije od vrijednosti koja je uvrštena na berzansko tržište.

U slučaju trgovanja na uređenim tržištima izvan tržišta država članica EU, OECD I CEFTA, fer vrijednost vlasničkih hartija izračunava se na osnovu ponderisane prosječne cijene te hartije na berzanskom tržištu ostvarenih na dan vrednovanja.

U slučaju nepostojanja cijene na dan obračuna uzima se poslednja cijena u periodu od 90 dana prije dana vrednovanja. Preračunavanje cijene u konvertibilne marke vrši se po kursnoj listi CB BiH na dan utvrđivanja vrijednosti imovine.

Ukoliko nije bilo trgovanja u poslednjih 90 dana tada se fer vrijednost utvrđuje u iznosu koji je manji od procjenjene ili cijene na zatvaranju na dan kada je poslednji put bilo trgovanja.

Udjeli u otvorenim investicionim fondovima vrednuju se po vrijednosti neto imovine po udjelu fonda čiji su udjeli stečeni, a koja je objavljena, odnosno važeća na dan vrednovanja.

Ako na dan vrednovanja nije bilo objave ili vrijednost po udjelu nije bila dostupna, fer vrijednost stečenog udjela investicionog fonda je cijena udjela od prethodnih dana vrednovanja.

Dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine vredniju se primjenom prosječne ponderisane cijene trgovanja postignute na dan vrednovanja, a dužničke hartije kojima se trguje u inostranstvu na tržištima država članica EU, OECD i CEFTA vrednuju se na osnovu poslednje cijene ostvarene tog dana na matičnoj berzi emitenta ili berzi koja je definisana kao primarni izvor cijene odnosno hartije koja je uvrštena na berzansko tržište. Dužničke hartije kojima se trguje izvan tržišta zemalja članica EU, OECD i CEFTA vrednuju se po prosječnoj ponderisanoj cijeni te hartije ostvarenoj na berzi na dan vrednovanja.

U slučaju nepostojanja cijene na dan vrednovanja uzima se poslednja cijena ostvarena u periodu od 90 dana prije dana vrednovanja. Preračunavanje cijene u konvertibilne marke vrši se po kursnoj listi CB BiH na dan utvrđivanja vrijednosti imovine.

Ukoliko nije bilo trgovanja u poslednjih 90 dana tada se fer vrijednost utvrđuje diskontovanjem tokova gotovine pri čemu se kao diskontna stopa koristi preovlađujuća tržišna kamatna stopa za te hartije odnosno za dužničke hartije od vrijednosti koje imaju isti ili približan rok dospijeca ili isti kreditni rejting.

Vrijednost neto imovine izračunava se svakog dana.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumijevaju sredstva na žiro računu i vrednuju se po nominalnoj vrijednosti.

Potraživanje po osnovu prodaje finansijskih sredstava

Na dan transakcije prodaje u imovini fonda instrumenat se prestaje priznavati, a potraživanje za zaključenu prodaju se počinje priznavati.

Aktivna vremenska razgraničenja

U ovoj grupi se evidentiraju unaprijed plaćeni troškovi i obračunati prihodi koji se odnose na obračunski period a dospijevaju na naplatu po isteku obračunskog perioda.

Obaveze po osnovu kupovine finansijskih sredstava

Kupovina finansijskih sredstava uključuje se u vrednovanje imovine fonda na dan kupovine transakcije. Zaključena transakcija kupovine priznaje se u imovini fonda prema klasifikaciji finansijskih sredstava uz istovremeno formiranje obaveze za poravnanje. Obaveze u stranoj valuti procjenju se po srednjem kursu strane valute na dan bilansa. Zastarjele obaveze isknižavaju se u korist prihoda.

Povezana lica fonda

U skladu sa odredbama Zakona o investicionim fondovima Sl.glasnik RS broj 92/06 i 102/15 pod povezanim licima fonda se smatraju:

- društvo za upravljanje , zaposleni i lica u organima društva,
- banka depozitar,
- advokat odnosno advokatska kancelarija,
- revizor i poreski savjetnik koji se nalaze u ugovornom odnosu po osnovu pružanja usluga fondu,
- svako drugo lice koje je u prethodne dvije kalendarske godine zaključilo ugovor o obavljanju usluga za potrebe fonda.

4. NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

Ulaganja fonda

Ulaganja fonda od 2.611.780KM čine ulaganja u akcije emitenata koje kotiraju na domaćem tržištu kapitala . Ukupno je uloženo u akcije 46 emitenta od kojih najveće učešće u ukupnoj imovini fonda imaju akcije:

- Hidroelektrana na Trebišnjici 22,04%
- Telekom Republike Srpske 18,57%
- Hidroelektrane na Vrbasu 13,60%
- Ljubija RŽR Prijedor 10,84%

Preko 65% imovine Fonda je uloženo u akcije gore navedenih emitenata.

Na dan bilansiranja akcije su vrednovane po fer vrijednosti ostvarenoj na berzi ili procjenjenoj vrijednosti, u skladu sa važećim Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionih fondova koji je donesen od strane Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske.

Način utvrđivanja fer vrijednosti finansijskih sredstava iz portfelja fonda obrazložen je u poglavlju 3. Pregled računovodstvenih politika stav 3.5. Vrednovanje portfelja ulaganja.

Akcije iz portfelja Fonda na dan 31.12.2021 vrednovane su na sledeći način

Način vrednovanja	emitenti broj	fer vrijednost
Akcije vrednovane po tržišnim cijenama – (u godini najmanje 10 trgovanja)	12	1.790.136
Akcije vrednovane po tržišnim cijenama – (u godini manje od 10 trgovanja –fer cijena poslednja tržišna)	13	629.479
Akcije vrednovane po procenjenim cijenama (procjena manja od tržišne cijene)	3	192.165
Akcije vrednovane po procenjenim cijenama (emitenti u stečaju- procjena nula)	18	0,00
Ukupno	46	2.611.780

Preko 92% vrijednosti imovine Fonda uložene u akcije je vrednovano po tržišnim vrijednostima a samo 8% je vrednovano po procjenjenoj vrijednosti.

Procjene su rađene na bazi

- Finansijskih izvještaja emitenata za poslednja dva godišnja obračunska perioda,
- Revizorskog izvještaja za poslednji obračunski period,
- Poslovnih planova emitenata za najmanje tri godine ukoliko postoje i ako su dostupni i
- Ostalih relevantnih i dostupnih podataka o emitentu.

Korištene su tri metode procjene i to

- Metoda uporedivih pokazatelja -tržišni pristup
- Metoda diskontovanog novčanog toka - prinosni pristup
- Metoda likvidacione vrijednosti –troškovni pristup

Metoda koja se prilikom procjene nije mogla primjeniti zbog nedostatka informacija, nelogičnosti u dobijenim podacima ili zbog nekih drugih okolnosti nije se ni koristila u procjeni.

Kao procjenjena fer vrijednost uzeta je ona vrijednost koja je dobijena metodom koja je po ocjeni menadžera dala najrealnije rezultate.

Akcije emitenata nad kojima je pokrenut stečajni postupak ili nisu dostupni finansijski izvještaji za poslednja tri obračunska perioda vrednovane su sa „0“.

Sva ulaganja Fonda klasifikovana su po modelu čiji je cilj prikupljanje novčanih tokova po osnovu dividendi , kamata i prodajom ulaganja.

Ulaganja se odnose na vlasničke hartije koje su namjenjene za prikupljanje novčanih tokova i radi prodaje.

Dividende su priznate u momentu utvrđenog prava na dividendu i evidentirane su u bilansu uspjeha kroz račun dobitka a promjene u fer vrijednosti priznate su kroz bilans stanja u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti (paragraf 5.7.5 MSFI 9). Evidentirane su na kontu 5300 –Revalorizzazione rezerve po osnovu revalorizacije finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u skladu sa propisanim kontnim okvirom za Investizione fondove.

Do početka primjene MSFI 9 sva ulaganja Fonda su bila klasifikovana prema MRS 39 na finansijska sredstva raspoloživa za prodaju čije su promjene fer vrijednosti bile priznate kroz bilans stanja .

Prema MSFI 9 ulaganja su, s obzirom na poslovni model čiji je cilj prikupljanje novčanih tokova po osnovu dividendi,kamata i prodaja, klasifikovana kao Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Potraživanja

U obračunskom periodu Fond ima potraživanje po osnovu dividende od Telekoma Republike Srpske i od društva za upravljanje i to po osnovu bankarske provizije.

Obaveze

Obaveze Fonda su obaveze prema Društvu za upravljanje po osnovu obračunate provizije za upravljanje 15.144KM.

Kapital

Kapital čini ukupna vrijednost udjela koja je na dan prenosa imovine iz zatvorenog u otvoreni fond iznosila 4.546.597KM a broj emitovanih udjela 1.263.637 koliki je bio i broj akcija ZIF-a.

Društvo je u periodu od otvaranja Fonda (09.11.2018) do početka izvještajnog perioda (01.01.2021) otkupilo 718.130 udjela, a u izvještajnom periodu je još otkupljeno 4.258 udjela.

Od otvaranja Fonda smanjen je osnovni kapital po osnovu otkupa za 2.587.158KM
Nije bilo prodaje udjela.

Revalorizazione rezerve

Revalorizazione rezerve čine nerealizovani dobici ili gubici koji su nastali promjenom fer vrijednosti imovine Fonda uložene u finansijske instrumente

Na dan izvještavanja revalorizazione rezerve čine nerealizovane dobitke od 150.762KM jer je fer vrijednost ulaganja veća od nabavne vrijednosti ulaganja što se vidi iz Izvještaja o strukturi ulaganja.

Prihodi

U obračunskom periodu Fond je ostvario prihod po osnovu dividende od
Telekoma Republike Srpske 62.892KM i
Gas promet Istočno Sarajevo 3.607KM

Realizovani dobitak je ostvaren prodajom akcija Telekoma Republike Srpske 5.494KM i prodajom akcija Metal Gradiška od 49.185KM

Rashodi

Rashodi Fonda su naknada Društvu za upravljanje koja je obračunata po godišnjoj stopi od 3,5% na neto vrijednost imovine fonda što je definisano Prospektom fonda i Zakonom o investicionim fondovima .

Ostvaren je realizovani gubitak na prodaji akcija Tesla Brčko 5.951KM.

Neto imovina fonda

Neto imovina fonda je u obračunskom periodu povećana za 170.523KM
Pvećana je rastom fer vrijednosti za 161.792KM i ostvarenim dobitkom od 28.216KM , a otkupom udjela je smanjena za 19.485M.

1. DODATNE INFORMACIJE

Pokazatelj troškova za obračunski period

Ukupna naknada za upravljanje + ukupni troškovi iz
Člana 95. sem troškova iz stava 1., tačke b,e, i z = $\frac{87.011}{2.485.748} = 3,50\%$
Prosječna neto vrijednost imovine

Pokazatelj berzanskih posrednika u trgovini hartijama od vrijednosti

1. Vrijednost transakcije		
Naziv berzanskog posrednika	Vrijednost transakcije	Učešće u ukupnoj vrijednosti transakcije (%)
1	2	3
Monet broker a.d. Banja Luka	124.727	100

2. Obračunata provizija

Naziv berzanskog posrednika	Vrijednost transakcije	Iznos provizije	Učešće provizije u ukupnoj vrijednosti transakcije (%)
1	2	3	4=3/2
Monet broker a.d. Banja Luka	124.727	499	0,40

Najviša i najniža cijena udjela

Udio/akcija fonda	Tekuća godina	Prethodna godina	Ranije tri godine		
			2019	2018	2017
Najniža vrijednost imovine fonda	2.376.862,46	2.517.770,87	2.081.887,46	4.353.025,71	
Najviša vrijednost imovine fonda	2.718.724,50	2.935.647,14	4.379.170,12	6.945.549,05	
Najniža cijena po akciji	4,3781	4,6104	3,4419	3,4448	
Najviša cijena po akciji	5,0231	5,2148	6,0987	5,4965	
Najniža tržišna cijena	0,0000	4,3500	2,0800	2,4300	
Najviša tržišna cijena	0,0000	4,7000	4,3862	2,7900	

Izloženost rizicima

Imovina i rezultati poslovanja Fonda su u posmatranom periodu bili izloženi rizicima koji su vezani za poslovanje sa hartijama od vrijednosti i sa finansijskim rizicima.

Uglavnom su bili izloženi:

Tržišni rizik - predstavlja rizik smanjenja vrijednosti imovine Fonda zbog

- promjene cijena hartija od vrijednosti iz portfelja Fonda
- promjene kamatne stope i
- promjene kursa domaće valute u odnosu na strane valute

Ocjena je, da je imovina Fonda izložena **visokom riziku** zbog promjena cijena finansijskih instrumenata s obzirom da portfelj čine hartije od vrijednosti emitenata iz Republike Srpske gdje je tržište nelikvidno što zbog nemogućnosti prodaje dolazi do pada cijena, a i sve veći broj emitenata je u stečaju ili pred stečajnim postupkom što ima veliki uticaj na pad vrijednosti imovine.

Promjene kamatnih stopa i kursnih razlika nemaju nikakav uticaj na promjenu imovine fonda s obzirom da Fond nema ulaganje u dužničke hartije niti hartije na stranom tržištu.

Kreditni rizik- imovina Fonda nije izložena ovom riziku jer nema ulaganja u dužničke hartije od vrijednosti.

Rizik koncentracije - podrazumijeva veliku izloženost portfelja određenoj vrsti hartija od vrijednosti, u određenom sektoru, na određenom tržištu ili pojedinačnom emitentu. Velika koncentracija znači povećani rizik veće volatilnosti pri čemu pojedinačne pozicije mogu imati snažan uticaj na prinos Fonda.

Prilikom ocjene izloženosti portfelja određenoj hartiji uzeta su u obzir sva ulaganja Fonda koja vrijednošću u strukturi ukupne imovine Fonda učestvuju sa preko 5%. Četiri hartije iz portfelja Fonda zadovoljavaju ovaj uslov i čine kumulativno 65,06% vrijednosti imovine Fonda.

Na osnovu postavljenog kriterijuma, te kvalitativno-kvantitativne metode utvrđen je **visok rizik izloženosti portfelja u odnosu na pojedinačnu hartiju**.

Prilikom ocjene rizika sektorske koncentracije za polaznu osnovu uzet je postotak učešća vrijednosti ulaganja u određeni sektor u ukupnoj imovini fonda.

Sektor sa najvećim učešćem ulaganja je sektor proizvodnje i distribucije električne energije koje procentualno iznosi 51,63%.

Na osnovu postavljenog kriterijuma, te kvalitativno-kvantitativne metode utvrđen je **visok rizik**.

Ocjene **rizika regionalne koncentracije** je **ekstremno visok rizik**, s obzirom da je učešće ukupne imovine fonda na domaćem tržištu, odnosno tržištu Republike Srpske 100% .

Ocjene **rizika koncentracije prema vrsti finansijskog instrumenta** je **ekstremno visok rizik** . Imovina se sastoji od akcija sa učešćem 95,5%, i gotovine 3,7%., potraživanja 0,8%

Rizik likvidnosti – izloženost riziku tržišne likvidnosti je rizik gubitka zbog nemogućnosti prodaje određene količine finansijskog instrumenta po tržišnoj cijeni zbog tržišnih poremećaja ili nedovoljne dubine tržišta.

Najveća izloženost portfelja fonda je prema tržištu kapitala Republike Srpske, koje je tržište u razvoju i kao takvo nedovoljno likvidno usljed slabe potražnje investitora za hartijama od vrijednosti emitenata koji kotiraju na berzi, a naročito je slaba potražnja za akcijama, te kao takvo je izloženo **velikom** riziku likvidnosti.

U cilju upravljanja i mjerenja rizika likvidnosti koriste se i parametri određivanja likvidnosti imovine Fonda definisane članom 21. st. 2. Pravilnika o udjelima otvorenog investicionog fonda Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske (Sl. Glasnik RS 113/16, 40/17, 15/18, 70/18, 99/18 i 101/18). Na osnovu ovih parametara likvidna imovina fonda na 31.12.2021 godine iznosila je 78,40 % od neto vrijednosti imovine .